

Н. А. Сіцинський,
к. держ. упр., Європейська академія дипломатії, Польща

КОМПЛЕКСНЕ БАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ТА ШЛЯХІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОЛОЖЕНЬ МІНСЬКИХ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛЬНОЇ МОНІТОРИНГОВОЇ МІСІЇ ОБСЄ В УКРАЇНІ

Nazariy Sitsinskiy,
Candidate of sciences in public administration
European Academy of Diplomacy, Poland

A COMPREHENSIVE UNDERSTANDING OF THE DIRECTIONS AND WAYS TO ENSURE THE IMPLEMENTATION OF THE PROVISIONS OF THE MINSK AGREEMENTS IN THE CONTEXT OF ACTIVITIES OF THE SPECIAL MONITORING MISSION OF OSCE IN UKRAINE

У статті зазначено, що забезпечення територіальної цілісності України, недоторканості її державних кордонів та відновлення миру, а також гарантування непорушної незалежності – це основні завдання сучасної державної політики національної безпеки, вирішення яких можливе лише за умов ефективної взаємодії, синергії та злагодженої роботи всіх заінтересованих суб'єктів як на національному, так і міжнародному рівнях. Наголошено, що керівництво Української держави ініціювало безпрецедентні політичні та дипломатичні заходи щодо інтенсифікації та мобілізації міжнародних і національних зусиль у напрямі забезпечення національної безпеки. Обґрунтовано, що дії Російської Федерації на Сході України, військова інтервенція, тимчасова окупація Автономної Республіки Крим вимагають готовності від ОБСЄ добросовісно виконувати взяті на себе зобов'язання та гарантувати забезпечення безпеки в межах всієї зони відповідальності Організації. Запропоновано комплексне бачення напрямів та шляхів забезпечення виконання положень мінських домовленостей у контексті діяльності спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні. Доведено, що розгортання на території України Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ є наразі найбільш значимим інструментом ОБСЄ, на який усіма державами-учасницями покладається надія у врегулюванні кризової ситуації, що склалася в Україні.

The article stated that the territorial integrity of Ukraine, inviolability of its state borders and restore peace and guarantee the inviolable independence are the main tasks of modern state policy of national security, the solution of which is possible only under condition of effective cooperation, synergy and teamwork of all stakeholders, both at national and international levels. Noted that the leadership of the Ukrainian state has initiated unprecedented political and diplomatic measures to intensify and mobilize international and national efforts towards ensuring national security. It is proved that the actions of the Russian Federation in the East of Ukraine, military intervention, the temporary occupation of the Autonomous Republic of Crimea require the readiness of the OSCE to fulfil in good faith its obligations and to ensure security within the entire zone of responsibility. A comprehensive vision of the directions and ways to ensure compliance with the Minsk agreements in the context of the activities of the special monitoring mission of OSCE in Ukraine. It is proved that the deployment on the territory of Ukraine Special monitoring mission of the OSCE are currently the most important instrument of the OSCE, to which all States parties have a hope in resolving the crisis situation in Ukraine.

Ключові слова: забезпечення виконання положень мінських домовленостей, національна безпека, зовнішньополітична сфера, спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні, зовнішні виклики національній безпеці, сектор безпеки та оборони, військова агресія Росії проти України.

Key words: enforcement of provisions of the Minsk agreements, national security, foreign policy sphere, the special OSCE monitoring mission in Ukraine, external challenges to national security, the security sector and defense, the military aggression of Russia against Ukraine.

Постановка проблеми. У результаті грубого порушення Російською Федерацією територіальної цілісності України керівництво Української держави ініціювало безпрецедентні дипломатичні заходи щодо інтенсифікації та мобілізації міжнародних і національних зусиль у напрямі забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, чим продемонструвало всьому світові рішуче прагнення до вирішення конфлікту мирних шляхом.

Забезпечення територіальної цілісності України, недоторканості її державних кордонів та відновлення миру, а також гарантування непорушної незалежності – це основні завдання сучасної державної політики національної безпеки, вирішення яких можливе лише за умов ефективної взаємодії, синергії та злагодженої роботи всіх заінтересованих суб'єктів як на національному, так і міжнародному рівнях.

Отже, перед нашою державою стоять безпосередні виклики та загрози національній безпеці у зовнішньополітичній сфері, що пов'язані із військовою агресією Російської Федерації проти України. Ці виклики зумовнюють необхідність приділення особливої уваги питанням забезпечення виконання безпекових положень Мінських домовленостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що дослідженню процесів забезпечення національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері присвячені роботи дослідників О.С.Бодрука, В.П.Горбуліна, І.І.Мусієнка, В.І.Почепцова, А.А.Падеріна, Г.М.Перепелиці, Т.С.Стародуб, Г.П.Ситника, А.С.Сіцинського, О.М.Суходола та ін.

Аналізу теоретичних і прикладних аспектів формування сучасних механізмів державного управління у сфері забезпечення національної безпеки України присвячені роботи О.В.Деркач, П.П.Лисака, В.С.Нікіфоренка, М.В.Сіцинської, А.І.Семенченка, І.А.Храбана, Д.Ю.Юрковського та ін.

Водночас дослідження, у яких із позицій системного підходу розглядаються державно-управлінські аспекти комплексної проблеми забезпечення національної безпеки у зовнішньополітичній сфері в цілому та механізмів забезпечення виконання положень мінських домовленостей у контексті діяльності спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні, практично відсутні, що обумовлює необхідність у проведенні подальших наукових досліджень з цієї проблематики.

Мета статті – запропонувати комплексне бачення напрямів та шляхів забезпечення виконання положень мінських домовленостей у контексті діяльності спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні.

Вклад основного матеріалу. Сьогодні на сході України спостерігається найбільш напружена ситуація з часу підписання перемир'я. Кількість обстрілів українських Збройних сил кардинально зростає. Поведінка Росії повністю перекреслює всі спроби забезпечення виконання безпекових положень Мінських домовленостей.

Так Президент України Петро Порошенко під час зустрічі з Федеральним канцлером Німеччини Ангелою Меркель зробить акцент на складності безпекової ситуації на Донбасі та відзначить важливість подальших дій міжнародної спільноти для примушення Росії виконати Мінські домовленості.

Крім того, Президент України заявив, що активне міжнародне залучення є необхідним для забезпечення прогресу. “Очевидним є те, що санкції проти Росії мають бути в силі, доки Росія та її ставленики не виконають Мінські угоди повністю і Росія не забере своїх війська, свою зброю та поновить кордон”. У свою чергу, Федеральний канцлер відзначила, що Німеччина та Франція продовжують докласти зусиль для допомоги виконанню Мінських угод. “Ми продовжуємо рухатися у тому напрямку, який ми обговорили з нашими партнерами раніше”, – сказала вона. Ангела Меркель відзначила: “Петро Порошенко довів, що Україна дуже віддана виконанню Мінських домовленостей, і ми сподіваємося, що Росія виконає всі свої зобов’язання згідно з Мінськими домовленостями. Попри все, ми досі не бачимо режиму повного припинення вогню, тому ми маємо продовжувати працювати у цьому напрямку, оскільки й досі немає миру”.

“Ми маємо домовитися про гарантії миру. Нам потрібен тривалий період припинення вогню. Ми також сподіваємося, що спостерігачі ОБСЄ матимуть доступ до всіх місць на Донбасі, за якими вони хочуть спостерігати”, – сказала пані Канцлер [1].

Тому з метою чіткого розуміння змісту пропозицій та формування узгодженої позиції Української Сторони щодо відповідності запропонованих ініціатив національним інтересам України вважаємо за доцільне коротко розкрити та проаналізувати пропозиції СММ ОБСЄ, зробити висновки та прокоментувати можливі проблеми виконання, окремі застереження та пропозиції.

Варто зазначити, що лише такий комплексний і всебічний підхід дозволить скласти план дій на майбутнє та сформуванати дорожню карту в напрямку реалізації виконання положень Мінських домовленостей та розвитку подальшого співробітництва.

1. *Припинення вогню*, що передбачає безумовне, неухильне та негайне виконання умов Мінського Протоколу [2], Мінського Меморандуму [3] та Комплексу заходів в частині невикористання озброєння та припинення вогню, включаючи навчання з бойовою стрільбою.

Так, дійсно, Україна засуджує порушення положень Мінських домовленостей щодо порушень режиму припинення вогню та наголошує, що використання будь-яких озброєнь в зоні, визначеній “лініями доповнення”, становить порушення режиму припинення вогню, а також всебічно підтримує рішення про припинення навчань з бойовою стрільбою, що призводять до нових жертв як серед військових, так і цивільного населення, збільшують ризик ескалації ситуації та підвищують рівень небезпеки в районі їх проведення.

Теоретично імплементувати цей пункт можливо, але для цього, принаймні, необхідно за підтримки “нормандського формату”:

1) нагадати про обов’язок Сторін інформувати усі свої сили та засоби про зобов’язання в частині припинення вогню;

2) засудити дії всіх причетних за порушення режиму припинення вогню;

3) зобов’язати Спеціальний Центр контролю та координації (далі – СЦКК):

– допомогти встановити осіб, відповідальних за порушення режиму припинення вогню;

– забезпечити введення практики вживання проти них ефективних дисциплінарних заходів та запобігання повторення таких дій в майбутньому;

– виробити порядок дій, що підвищить рівень контролю та координацію Спільним центром планувань та проведення навчань з використанням бойової зброї.

Разом з тим застереження Української сторони полягатиме в тому, що виконання пункту можливе лише за умов припинення вогню зі сторони незаконних збройних формувань (далі – НЗФ), що розміщуються на території тимчасово неконтрольованих окремих районів Донецької та Луганської областей.

2. *Відведення озброєнь*, що означає виконання зобов’язань сторін щодо відведення танків, артилерії калібром до 100 мм та мінометів калібром до 120 мм відповідно до Доповнення до Комплексу заходів від 29 вересня 2015 р. з метою проведення експертами СММ ОБСЄ верифікації відведеного озброєння та положень листа Глави СММ ОБСЄ до підписантів щодо виконання вимог Доповнення.

Можливими варіантами імплементатії цього пункту, на наш погляд, можуть бути наступні.

1. Під час роботи Трьохсторонньої контактної групи з мирного врегулювання ситуації на Сході України (далі – Тристороння контактна група):

– схвалити та оприлюднити лист Глави СММ ОБСЄ до підписантів Комплексу заходів про виконання Доповнення до Комплексу заходів щодо надання інформації про розташування відведеного озброєння калібром 100 мм та вище з метою проведення його верифікації як відведеного;

– встановити чіткі строки (терміни), до яких необхідно інформувати Главу СММ ОБСЄ;

– визначити, що лише те озброєння, яке буде безпечно розташоване у визначених місцях зберігання, буде розрядженим та опечатаним, може бути верифіковане СММ ОБСЄ як відведене.

2. Звернутись до Головування Німеччини в ОБСЄ в 2016 році щодо:

– розповсюдження листа Глави СММ ОБСЄ в Україні серед держав-учасниць ОБСЄ;

– оприлюднення тексту Доповнення до Комплексу заходів разом з перекладом.

Вважаємо, що пропозиція є прийнятною, але її виконання можливе виключно за умови встановлення режиму припинення вогню зі сторони незаконних збройних формувань, що розміщуються на території тимчасово неконтрольованих окремих районів Донецької та Луганської областей, виконання протилежною стороною конфлікту зобов’язань щодо припинення навчань з бойовою стрільбою та фактичного і реального проведення самопроголошеним керівництвом окремих районів Донецької та Луганської областей процедури відведення озброєння.

Водночас наголошуємо, як застереження для Української Сторони що порядок надання запитуваної Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ в Україні інформації щодо відведеного Україною озброєння повинен бути узгоджений на державному рівні та оформлений відповідним документом. Такий документ повинен мати певну правову форму, яка широко використовуються державами у міжнародних відносинах (план заходів, протокол, угода), схвалений та узгоджений на засіданні Тристоронньої контактної групи, бути підписаний усіма сторонами, а також передбачати заходи реагування та впливу в разі його невиконання.

3. *Розведення сил* – полягає у створенні так званої “зони безпеки” (демлітаризованої зони) щонайменше 2 км завширшки вздовж усієї лінії розмежування, що зменшить ризик відновлення бойових дій на 90%. За словами керівника робочої підгрупи з питань безпеки у Тристоронній групі з врегулювання ситуації на Донбасі Євгена Марчука, “...у цій зоні безпеки не повинно бути особового складу, бронетранспортерів, крупнокаліберних кулеметів, гранатометів, снайперів, а також диверсійно-розвідувальних груп” [4].

3.1 Локальне розведення сил – СММ ОБСЄ вважає, що розведення сил, навіть в обмеженій зоні, посилить режим припинення вогню шляхом збільшення фізичних перешкод для ведення вогню та надасть можливість Сторонам конфлікту:

– продемонструвати ознаки та прагнення до виконання зобов’язань щодо припинення вогню через стримування своїх сил та засобів;

– побудувати взаємодовіру шляхом вдосконалення режиму припинення вогню.

3.2 Створення демлітаризованих зон – пропозиція СММ ОБСЄ полягає в тому, що відведення озброєння та сил, а також боєприпасів та обладнання з чітко окреслених територій створить основу для визначення обмежених зон безпеки / демлітаризованих зон, що знаходяться поза траєкторією та дальністю ураження вогнем зброї прямого наведення. Як наслідок СММ ОБСЄ зможе здійснювати інтенсивний моніторинг процесу відведення озброєнь та його результатів.

Українська Сторона вважає, що пропозиція щодо локального розведення сил та створення “зони безпеки” є доцільною за умови її підтримки та схвалення окремим протокольным рішенням за результатами засідання Трьохсторонньої контактної групи, що буде підписане усіма без виключення учасниками, а також за умови забезпечення повного в межах визначених локацій режиму тиші та відведення озброєння, що контролюватиметься СММ ОБСЄ спільно з СЦКК.

Також вважаємо за доцільне, щоб межі демлітаризованих зон (“зони безпеки”) із чітким зазначенням координат були визначені та окреслені СЦКК.

Окремо необхідно нормативно закріпити (в рамках роботи Тристоронньої контактної групи) та запровадити в межах зазначених демлітаризованих зон особливий режим пересування та перебування військових, спеціальних вантажів, транспортних засобів, військової техніки, озброєних осіб, інших транспортних засобів, що знаходяться у цій зоні з військовими цілями або мають на борту особовий склад чи військові вантажі.

Отже, на основі аналізу результатів засідання Трьохсторонньої контактної групи розглянемо детально можливі шляхи імплементатії пропозиції СММ ОБСЄ.

По-перше, СММ ОБСЄ необхідно звернутись до Трьохсторонньої контактної групи щодо затвердження та імплементатії Пілотного проекту по локальному відведенню сил.

По-друге, спільному центру контролю та координації надати сприяння СММ ОБСЄ щодо нанесення на карту позицій сил і засобів, та на обох ділянках місцевості сприяти обміну усними/письмовими гарантіями між місцевими командирами про недопущення режиму припинення вогню в межах ділянок відповідальності.

У разі дотримання режиму вогню у вказаних зонах СММ ОБСЄ спільно з СЦКК запровадити тимчасову їх присутність на ділянках місцевості та встановлення обладнання для дистанційного спостереження за ними. Таким чином, через поступовий графік звільнення територій шляхом локального розведення сил під контролем СЦКК та за моніторингу СММ ОБСЄ можливе покрокове виконання Мінських домовленостей в контексті відведення озброєння та встановлення режиму припинення вогню.

Водночас під час реалізації пропозиції СММ ОБСЄ щодо розведення сил необхідно врахувати те, що окрім визначення та встановлення демлітаризованих зон (зони безпеки) на суходупних ділянках в межах окремих районів Донецької та Луганської областей доцільно:

1) винести на обговорення питання встановлення демілітаризованої зони в акваторії Азовського моря, прилеглої до Донецької області. Межі демілітаризованої зони встановити з урахуванням дистанції ураження морських цілей наявним озброєнням;

2) запровадити особливий режим в зазначеній демілітаризованій зоні, яким заборонити плавання військовим кораблям (катерам), суднам забезпечення, а також будь-яким маломірним суднам та плавзасобам, що знаходяться у цій зоні з військовими цілями, або мають на борту особовий склад чи військові вантажі;

3) забезпечити контроль за дотриманням особливого режиму демілітаризованої зони та покласти його на спеціальний підрозділ ОБСЄ.

За результатами опрацювання вказаної пропозиції можна зробити висновок про те, що вона з точки зору теоретичної та практичної доцільності, прийнятна але за певних умов:

– підтримки пропозиції щодо локального розведення сил шляхом створення зон безпеки та схвалення її окремим протокольним рішенням за результатами засідання Трьохсторонньої контактної групи, що буде підписане усіма без виключення учасниками;

– забезпечення повного в межах визначених локацій режиму тиші (припинення вогню) та відведення озброєння, що контролюватиметься Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ в Україні спільно зі Спеціальним центром контролю та координації;

– чіткого визначення Спеціальним центром контролю та координації координат зон безпеки (демілітаризованих зон) з позначенням на карті, а також проведення разом зі Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ в Україні та Міжнародним Комітетом Червоного Хреста розмінування місцевості;

– окремого схвалення, закріплення протокольним рішенням засідання Тристоронньої контактної групи та запровадження в межах зазначених демілітаризованих зон особливого режиму (порядку) пересування та перебування військових, спеціальних вантажів, транспортних засобів, військової техніки, озброєних осіб, інших транспортних засобів, що знаходяться у цій зоні з військовими цілями або мають на борту особовий склад чи військові вантажі.

Також важливим в цьому контексті є винесення на обговорення засідання Тристоронньої контактної групи або за необхідності міністрів закордонних справ в рамках “нормандського формату” питання встановлення демілітаризованої зони в акваторії Азовського моря, прилеглої до Донецької області.

4. *Спільний контроль та координація*, що включатиме посилення Спільного Центру контролю та координації і реагування на інциденти та запобігання.

4.1. Вважаємо, що Спільний центр контролю та координації на разі не здатен припинити систематичні порушення сил обох сторін щодо використання, відведення озброєнь та утримання позицій, а також порушення зі сторони окремих районів Донецької і Луганської областей, що призводять до обмеження свободи пересування СММ ОБСЄ на територіях, що не контролюються Урядом України.

Відсутність чітко схваленого і погодженого усіма керівниками мандату СЦКК, що визначав би функціональні права та обов'язки його членів, повноваження загалом, свідчить про суперечливість діяльності такого центру та не дозволяє використовувати його можливий потенціал.

Пропонуємо наступні можливі варіанти посилення нинішнього мандату СЦКК.

1. На засіданні в “нормандському форматі” схвалити рішення щодо розробки нового мандату СЦКК. Зокрема, Урядам України та Російської Федерації розробити новий мандат діяльності СЦКК з обов'язковим визначенням: представництва/Членства (включити до складу представників з центральних, регіональних та місцевих підрозділів); цілей (передбачити створення платформи для вирішення спорів щодо імплементації військово-технічних питань на якомога нижчому рівні з метою створення атмосфери взаємодовіри); функцій (обмежити наглядом за військово-технічними питаннями); управління – визначити нейтрального головуючого і двох заступників, що призначались би урядами Сторін; структури.

2. Ввести до складу штабу СЦКК спеціальний підрозділ від СММ ОБСЄ, підпорядкований Центральному офісу (м. Київ), для підтримки зусиль СЦКК щодо врегулювання ситуації та зниження кількості порушень режиму припинення вогню та обмежень свободи пересування СММ ОБСЄ з метою верифікації відведеного озброєння та моніторингу.

4.2. Наголошуємо, що реагування на інциденти та запобігання їм, мають бути ключовим елементом контролю та координації ситуації в окремих районах Донецької та Луганської областей.

Зокрема, шляхами реалізації вказаної пропозиції СММ ОБСЄ щодо реагування на інциденти та запобігання їм визначаємо такі: узгодити пропозиції щодо звернення до Тристоронньої контактної групи з метою розширення положень Мінських угод щодо реагування на інциденти (за підтримки “нормандського формату”); схвалити ідею посилення механізму із запобігання інцидентів та реагування, в тому числі запровадження можливості проведення СММ ОБСЄ та СЦКК місцевих форумів із запобігання інцидентів (за підтримки громадських, та у присутності місцевих командирів та військовослужбовців СЦКК).

Також з метою запобігання інцидентів: СММ ОБСЄ визначити конкретні локації, в межах неконтрольованих районів Донецької та Луганської областей, придатні для проведення таких форумів, та під своїм головуванням проводити по 2 форуми щомісячно із залученням усіх заінтересованих сторін (міжнародних організацій); СЦКК зобов'язати (шляхом укладення протоколу) військові підрозділи на місцевому рівні працювати з представниками СЦКК з метою розгляду скарг та розв'язання спорів.

На нашу думку, з метою реагування на порушення сил обох сторін щодо використання, відведення озброєнь та утримання позицій, а також порушення зі сторони окремих районів Донецької і Луганської областей, що призводять до обмеження свободи пересування СММ ОБСЄ на територіях, що не контролюються Урядом України СЦКК необхідно вжити заходи щодо опрацювання процедури та введення в дію положення про використання “гарячих ліній”; проведення міжнародних конгресів, форумів із запобігання конфліктів під наглядом СММ ОБСЄ.

Вважаємо, що обов'язковою умовою реалізації пропозиції СММ ОБСЄ щодо спільного контролю та координації є передбачення та нормативне закріплення відповідальності за невиконання представниками СЦКК обох Сторін завдань із контролю та сприяння реалізації домовленостей Сторін з виконання положень Мінського Меморандуму.

5. *Моніторинг*, що включатиме створення нових польових офісів та передових патрульних баз та відновлення контролю за кордоном.

Зазначимо, що позиція Української Сторони полягає у всебічному сприянні опрацюванню можливих варіантів наближення передових патрульних баз СММ ОБСЄ до неконтрольованих ділянок українсько-російського державного кордону шляхом розгортання нових патрульних підрозділів СММ ОБСЄ в межах непідконтрольних Уряду України окремих районів Донецької та Луганської областей на автодорогах та залізничних шляхах, що використовуються НЗФ для переміщення військових вантажів, озброєння та техніки.

Разом з тим вважаємо, що до повного припинення вогню, відведення озброєння, його верифікації, допуску спочатку спостерігачів СММ ОБСЄ, а згодом українських військових та представників державних органів влади на неконтрольованій території та до неконтрольованої ділянки українсько-російського державного кордону, повного відновлення контролю над державним кордоном, не може бути мови про проведення місцевих виборів.

Пропозиція доцільна, повністю прийнятна для української Сторони, та беззаперечними умовами її імплементації будуть:

– ініціювання Україною в рамках роботи політичної підгрупи Тристоронньої контактної групи засідання з метою досягнення остаточної (кінцевої/незмінної) політичної домовленості щодо забезпечення відновлення контролю над державним кордоном. У разі відсутності консенсусу – звернутись до нормандського формату та інших міжнародних партнерів с питанням сприяння ухвалення позитивного рішення;

– включення питання щодо відновлення українського контролю над неконтрольованою ділянкою українсько-російського кордону до порядку денного засідання підгрупи з питань безпеки Тристоронньої контактної групи у Мінську (за необхідності передбачити участь у засіданні представника Державної прикордонної служби України або створення окремої п'ятої підгрупи з питань відновлення кордону в рамках роботи Тристоронньої контактної групи);

– звернення до Постійної Ради ОБСЄ щодо прийняття нею Рішення про розширення мандату СММ ОБСЄ в Україні на здійснення експертами Місії безпосереднього моніторингу неконтрольованої ділянки державного кордону України та процесу її відновлення;

– спільне визначення Керівництвом СММ ОБСЄ в Україні разом із Збройними Силами України та Державною прикордонною службою України позицій для розгортання нових передових патрульних баз СММ ОБСЄ на неконтрольованій території та поблизу міжнародно визнаної лінії державного кордону України з Росією з метою моніторингу автодоріг та залізничних шляхів, що використовуються НЗФ для переміщення військових вантажів, озброєння та техніки, та припинення такого руху.

Отже, для послідовного виконання місією СММ ОБСЄ “Комплексу заходів з імплементації Мінських угод” необхідно відкрити польові патрульні бази СММ ОБСЄ та залучити експертів СММ ОБСЄ для планування та моніторингу кордону на напрямках поблизу пунктів пропуску.

Таким чином послідовне виконання запропонованих СММ ОБСЄ заходів, з обов'язковим і неухильним врахуванням позиції Української Сторони щодо захисту національних інтересів держави, може призвести до процесу поступового відновлення українського контролю над тимчасово неконтрольованою ділянкою державного кордону України з Російською Федерацією, що є основною умовою ведення політико-дипломатичного діалогу щодо цілісної системи забезпечення національної безпеки України під час реалізації державної політики у зовнішньополітичній сфері.

Комплекс заходів із відновлення суверенітету, територіальної цілісності України та контролю над українсько-російським державним кордоном можливий лише за наявності потужної підтримки міжнародних партнерів, міжнародних безпекових організацій, регіональних ініціатив, шляхом примушування Російської Федерації до миру, припинення конфлікту та виконання зобов'язань за Мінськими домовленостями [5].

Висновки: Підсумовуючи вищенаведене зазначимо, що у контексті розгляду українського питання всеохоплюючий підхід ОБСЄ до розуміння безпеки є запорукою дієвості принципів мирного співробітництва на євразійському та євроатлантичному просторі, незважаючи на блокову приналежність основних учасників чи зобов'язання в межах інших союзів (організацій) в інших регіонах.

Значимо, що дії Російської Федерації на Сході України, військова інтервенція, тимчасова окупація Автономної Республіки Крим вимагають готовності від ОБСЄ добросовісно виконувати взяті на себе зобов'язання та гарантувати забезпечення безпеки в межах всієї зони відповідальності Організації.

Так, одним із дієвих багатосторонніх механізмів здійснення впливу на Російську Федерацію є залучення Росії до переговорного процесу щодо пошуку шляхів мирного врегулювання ситуації на Сході України на однакових умовах, не надаючи російській стороні жодних преференцій.

Вважаємо, що розгортання на території України Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ є наразі найбільш значимим інструментом ОБСЄ, на який усіма державами-учасницями покладається надія у врегулюванні кризової ситуації, що склалася в Україні.

Перспективою подальших розвідок даної проблематики, є на наш погляд дослідження питань щодо відновлення українського контролю над неконтрольованою ділянкою українсько-російського кордону.

Література.

1. Петро Порошенко та Ангела Меркель обговорюють шляхи забезпечення виконання Мінських домовленостей [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/poroshenko-ta-angela-merkel-obgovoryuyut-shlyahi-zabez-3668> <<http://www.president.gov.ua/news/poroshenko-ta-angela-merkel-obgovoryuyut-shlyahi-zabez-3668>>.

2. Протокол по итогам консультаций Трёхсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П.Порошенко и инициатив Президента России В.Путина [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true> <<http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>>.

3. Меморандум об исполнении положений Протокола по итогам консультаций Трёхсторонней контактной группы относительно совместных шагов, направленных на имплементацию Мирного плана Президента Украины П.Порошенко и инициатив Президента России В.Путина [Електронний ресурс] : Меморандум от 19 сент. 2014 г. – Режим доступу: <http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true> <<http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true>>.

4. Україна в Мінську наполягає на створенні “зони безпеки” на Донбасі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://glavcom.ua/news/ukrajina-v-minsku-napolyagaje-na-stvorenni-zoni-bezpeki-na-donbasi-362441.html> <<http://glavcom.ua/news/ukrajina-v-minsku-napolyagaje-na-stvorenni-zoni-bezpeki-na-donbasi-362441.html>>.

5. Деркач О.В. Відновлення контролю на неконтрольованій ділянці українсько-російського державного кордону шляхом застосування політико-дипломатичного механізму реалізації державної політики у сфері прикордонної безпеки в умовах зовнішньої агресії / О. В. Деркач // IV Міжнародний науковий молодіжний форум “Україна у світі, світ про Україну”: зб. тез доповідей (25 березня 2016 року, м. Київ) / за заг. ред. В. Г. Ціватого, Н.О. Татаренко. – К.: ДАУ при МЗС України, 2016 – 156 с. – С. 20–22.

References.

1. Petro Poroshenko and Angela Merkel discussed ways of ensuring the implementation of the Minsk agreements, available at: <http://www.president.gov.ua/news/poroshenko-ta-angela-merkel-obgovoryuyut-shlyahi-zabez-3668> <<http://www.president.gov.ua/news/poroshenko-ta-angela-merkel-obgovoryuyut-shlyahi-zabez-3668>> (Accessed 4 August 2016).

2. The Protocol on consultations Tripartite contact group on joint steps aimed at implementation of the Peace plan of President of Ukraine P.Poroshenko and initiatives of Russian President V.Putin, available at: <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true> <<http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>> (Accessed 4 August 2016).

3. The Memorandum on the implementation of the provisions of the Protocol on consultations Tripartite contact group on joint steps aimed at implementation of the Peace plan of President of Ukraine P.Poroshenko and initiatives of Russian President V.Putin (2014), available at: <http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true> <<http://www.osce.org/ru/home/123807?download=true>> (Accessed 5 August 2016).

4. Ukraine in Minsk insists on creating a “security zone” in the Donbass, available at: <http://glavcom.ua/news/ukrajina-v-minsku-napolyagaje-na-stvorenni-zoni-bezpeki-na-donbasi-362441.html> <<http://glavcom.ua/news/ukrajina-v-minsku-napolyagaje-na-stvorenni-zoni-bezpeki-na-donbasi-362441.html>> (Accessed 5 August 2016).

5. Derkach, O.V. (2016), “The resumption of control in the uncontrolled section of the Ukrainian-Russian state border by the use of political and diplomatic mechanism of implementing the state policy in the sphere of border security in terms of external aggression”, *IV Mizhnarodnyi naukovyi molodizhnyi forum “Ukraina u sviti, svit pro Ukrainu”*, Ukraine, pp. 20–22.

Стаття надійшла до редакції 27.07.2016 р